

Затверджено
наказом управління
Державної служби якості освіти
у Вінницькій області
« 07 » вересня 2023 року №01-06/14

ПРОГРАМА

Моніторингу якості освітньої діяльності щодо створення інформаційно-цифрового простору закладів освіти та формування інформаційно-комунікаційної компетентності учасників освітнього процесу

I. Загальні положення

Одним із пріоритетів модернізації освіти в Україні є формування інформаційного освітнього простору. Запровадження ІКТ в освітню галузь, зокрема у закладах загальної середньої освіти, від одноразових проєктів переходить до системного процесу, що охоплює всі види діяльності відповідних суб'єктів. Створення та використання інформаційно-освітнього середовища надає суб'єктам освітнього процесу ряд нових можливостей: поєднання високої ефективності та гнучкості освітнього процесу, широке використання інформаційних ресурсів, суттєве розширення можливостей традиційних форм навчання, а також можливість створення нових ефективних форм навчання.

Нааявність в закладах загальної середньої освіти належного технічного забезпечення і володіння учасниками освітнього процесу цифровими навичками набули нового важливого значення для реалізації дистанційного навчання, яке тривало з початку пандемії (2020) і наразі продовжується під час воєнного стану в Україні, з метою забезпечення рівного доступу усіх учнів до освітнього процесу. Такі зміни відповідно вплинули на швидкість адаптації вчителів, учнів та їх батьків до нових реалій навчання та викладання. Водночас технічні можливості школи та рівень сформованих умінь і знань можливостей ІКТ, онлайн-платформ безпосередньо показали наскільки якісно було забезпечено навчання учнів.

З метою визначення основних тенденцій розвитку освіти Вінницького регіону, управлінням Державної служби якості освіти у Вінницькій області в межах річного плану роботи було проведено ряд моніторингових досліджень (вивчення питань), вивчення роботи органів місцевого самоврядування, а також інституційні аудити закладів загальної середньої освіти.

Так, в період з 19 січня по 12 травня 2023 року здійснено моніторингове дослідження щодо якості дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти Вінницької області. Метою було вивчити питання надання якісних освітніх послуг під час дистанційного навчання у закладах освіти в умовах правового режиму військового стану. У ході вивчення з'ясовано, що у ЗЗСО для організації освітнього процесу в дистанційному режимі закладами використовується єдина освітня платформа, здебільшого Google Workspace for Education, хмарні сервіси Google (Classroom, GoogleMeet, ClassTime, онлайн-сервіс Zoom, Скайп, Телеграм). Водночас 62% вчителів використовують лише онлайн – сервіс Viber для проведення навчальних занять. У 54% закладів освіти, які були охоплені

вивченням, запроваджено електронні журнали і електронні щоденники, що дає можливість систематично відслідковувати результати навчальних досягнень учнів під час дистанційного навчання. Основним інструментом для проведення навчального заняття на 58% відвіданих уроків використовувався підручник і лише на 29% відвіданих занять відзначено розвиток в учнів інформаційно-комунікаційної компетентності. У березні 2023 року вивчалось питання організації освітнього процесу з навчального предмета «Захист України», під час якого зверталась увага на інформаційно-технічне забезпечення та мультимедійне обладнання кабінетів, підключення до мережі Інтернет/Wi-Fi. За результатами вивчення було з'ясовано, що загалом у закладах освіти, де були наявні навчальні кабінети «Захисту України» був наявний тільки комп'ютер (у ЗЗСО сільського типу переважно застарілої моделі), лише у кількох школах відзначено, що є телевізори, які використовуються як екран для трансляції. У всіх закладах кабінети «Захисту України» підключено до мережі Інтернет/Wi-Fi. Під час вивчення питання «кращі практики» викладання предмету «Захист України», лише незначна кількість вчителів змогли поділитися інформацією про власні блоги, розміщення необхідних матеріалів на сайті закладу, рівень володіння педагогічними працівниками цифровими навичками та наявність власних електронних ресурсів для підвищення якості проведених навчальних занять в онлайн та офлайн форматах; наявність накопичених власних дидактичних розробок, які можна використовувати для проведення дистанційних навчальних занять, а також актуалізації знань учнів у разі потреби.

З 01 січня 2021 року по 31 березня 2023 року здійснювалося вивчення діяльності органів місцевого самоврядування щодо професійного розвитку педагогічних працівників закладів загальної середньої та дошкільної освіти. Під час даного вивчення була опрацьована інформація щодо тематики, яка обирається педагогічними працівниками для професійного зростання. 22% опитаних вчителів під час анкетування зазначили, що обрали тему, яка стосується питань використання інформаційно-комунікативних технологій в освіті. Також 30% педагогічних працівників визначили, що основними напрямками підвищення кваліфікації є використання цифрових технологій в освітньому процесі.

Також слід зазначити, що впродовж 2021-2022 років на території Вінницької області у закладах загальної середньої освіти проведено 20 інституційних аудитів, під час яких сформовані висновки та рекомендації щодо освітнього середовища, оцінювання освітньої діяльності учнів, педагогічної діяльності та управлінських процесів. У всіх цих чотирьох напрямках поміж затверджених критеріїв та вимог, наявні ті, які стосуються розбудови безпечного інформаційно-цифрового освітнього середовища, а також розвитку та застосування необхідних інформаційно-комунікаційних та цифрових компетентностей учнів та вчителів. Зокрема керівникам ЗЗСО та засновникам надані рекомендації з вищезазначеного питання: обладнання кабінетів сучасними навчально-дидактичними матеріалами, навчальним обладнанням, мультимедійною технікою; забезпечення комп'ютерів закладу освіти програмами та інструментами контролю безпечного користування мережею Інтернет; оновлення матеріально-технічної бази бібліотеки, з метою створення сучасного інформаційного центру; мотивація педагогічних працівників щодо створення та оприлюднення власних методичних розробок на фахових інформаційних ресурсах; передбачення курсів підвищення кваліфікації

педагогічними працівниками з питань застосування сучасних освітніх комп'ютерних технологій; використання педагогічними працівниками онлайн-сервісів, платформ для створення опитувань, тестів, інтерактивних вправ тощо, що активізують пізнавальний інтерес здобувачів освіти та сприяють оволодінню ключовими компетентностями опанування методів, прийомів, технологій дистанційного та змішаного навчання шляхом використання електронних освітніх та медіа ресурсів.

Тому з огляду на отримані результати та забезпечення ґрунтовного вивчення питання щодо створення інформаційно-цифрового простору закладів освіти та формування інформаційно-комунікаційної компетентності учасників освітнього процесу було прийнято рішення розробити програму моніторингу якості освітньої діяльності щодо створення інформаційно-цифрового простору закладів освіти та формування інформаційно-комунікаційної компетентності учасників освітнього процесу та проведенні відповідного регіонального моніторингу.

Мета моніторингу: виявити та відстежити тенденції, які впливають на якість освітньої діяльності закладів загальної середньої освіти щодо створення інформаційно-цифрового простору закладу освіти та формування інформаційно-цифрової компетентності учасників освітнього процесу.

Відповідно до мети визначено **завдання моніторингу:**

- виявити тенденції щодо розвитку інформаційно-цифрового освітнього середовища у закладах загальної середньої освіти;
- визначити рівень мотивації, розвитку та застосування інформаційно-комунікаційних компетентностей учнями;
- з'ясувати рівень мотивації та застосування інформаційно-цифрових компетентностей вчителів;
- з'ясувати чинники, які впливають на рівень розвитку цифрового простору закладу загальної середньої освіти;
- з'ясувати чинники, які перешкоджають розвитку цифрового простору закладу загальної середньої освіти;
- розробити рекомендації за результатами моніторингового дослідження.

Об'єкти моніторингу:

- інформаційно-комунікаційні технології, які використовуються під час освітніх процесів ЗЗСО;
- інформаційно-цифровий простір ЗЗСО;
- інформаційно-комунікаційні компетентності учасників освітнього процесу.

II. Суб'єкти моніторингового дослідження

1. Суб'єктом, що проводить моніторинг, є управління Державної служби якості освіти у Вінницькій області.

2. Учасники дослідження:

- 1) здобувачі загальної середньої освіти;
- 2) педагогічні працівники;
- 3) керівники закладів загальної середньої освіти;
- 4) батьки, інші законні представники здобувачів освіти;
- 5) засновники, або уповноважені ними органи.

III. Індикатори

1. Простір закладу освіти, обладнання, засоби навчання сприяють формуванню в учасників освітнього процесу інформаційно-комунікаційних компетентностей та цифрових умінь:
 - заклад освіти забезпечує змістовне наповнення та вчасне оновлення інформаційних ресурсів закладу (інформаційні стенди, веб-сайти, сторінки у соціальних мережах тощо);
 - учасники освітнього процесу поінформовані закладом освіти щодо безпечного використання мережі Інтернет;
 - стан запровадження у закладі освіти електронних журналів та щоденників;
 - частка батьків, які задоволені інформаційно-цифровим забезпеченням освітнього середовища закладу загальної середньої освіти.
2. Мотивація здобувачів освіти та стан формування або удосконалення їх інформаційної компетентності та цифрових навичок:
 - потреба у оволодінні/вдосконаленні інформативної компетентності та цифрових навичок;
 - потреба у додаткових заняттях/курсах з вивчення інформатики;
 - обізнаність про діючі курси/освітні платформи з оволодіння цифровими навичками;
 - частка учнів, які відвідують додаткові курси, вебінари, навчання тощо з питань підвищення інформаційно-цифрових навичок та компетентностей;
 - частка батьків, які вважають, що в закладі освіти розвивають в учнів цифрові навички.
3. Мотивація щодо застосування та удосконалення інформативної компетентності та цифрових навичок педагогічними працівниками закладу:
 - частка вчителів, які відвідують додаткові курси, вебінари, навчання з питань підвищення інформаційно-цифрових навичок та компетентності;
 - частка педагогічних працівників, які створюють та/або використовують власні освітні ресурси, розробляють дидактичні матеріали, мають публікації з професійної тематики та оприлюднені методичні розробки;
 - рівень сприяння засновників та керівників закладів освіти професійному розвитку педагогічних працівників;
 - перелік суб'єктів надання послуг підвищення кваліфікації за напрямками використання цифрових технологій, які обирають вчителі.
4. Чинники, які впливають на розвиток інформаційно-цифрового простору закладу освіти:
 - забезпечення закладу освіти комп'ютерною технікою та мультимедійним обладнанням;
 - частка кабінетів закладу, які підключено до мережі Інтернет/Wi-Fi;
 - частка педагогічних працівників, які обирають теми підвищення кваліфікації, які стосуються інформаційно-комунікаційних технологій;
 - рішення засновника про покращення інформаційно-цифрового середовища закладу освіти;
 - освітня програма закладу містить інформацію щодо освітніх компонентів, спланованих та організованих закладом освіти для досягнення учнями очікуваних результатів навчання та розвитку інформаційно-цифрової компетентності.

5. Чинники, які перешкоджають формуванню в учнів інформаційно-комунікаційних компетентностей та цифрових умінь:
- частка учнів/вчителів, які є користувачами початківцями, впевненими користувачами ПК;
 - звичка користуватися ПК або іншими гаджетами для виконання домашніх завдань або підготовки матеріалів для викладання;
 - недостатній рівень цифрових навичок.

IV. Вид моніторингу

Зовнішній, регіональний.

V. Методи, принципи та параметри моніторингу

1. Методи проведення моніторингу:
 - 1) анкетування учнів, батьків учнів, вчителів;
 - 2) інтерв'ювання керівників закладів освіти, засновників закладів освіти;
 - 3) спостереження за освітнім середовищем, навчальними заняттями;
 - 4) вивчення документації закладу освіти (освітня програма, плани підвищення кваліфікації вчителів, стратегія закладу освіти, вхідна/вихідна документація).
2. Принципи, відповідно до яких проводиться моніторинг:
 - 1) науковості та методичного обґрунтування;
 - 2) об'єктивності;
 - 3) відповідності меті (валідності);
 - 4) системності;
 - 5) сприйняття громадськістю;
 - 6) відкритості до персоніфікованих результатів, а також інформації про показники на регіональному рівні;
 - 7) закритість інформації про персональні результати учнів, а також про показники на локальному (щодо класів, закладів освіти, міст, районів) рівні;
 - 8) інформативності результатів для різних категорій споживачів.
3. У рамках цього моніторингу щодо створення інформаційно-цифрового простору закладів освіти та формування інформаційно-цифрової компетентності учасників освітнього процесу визначається за такими параметрами: набуття інформаційно-комунікаційної компетентності учнями ЗЗСО відповідно до Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. №87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. №688), Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. №898, Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. №1392; здатність вчителів забезпечувати освітній процес з урахуванням їх інформаційно-цифрової компетентності відповідно до професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України

23.12.2020 №2736-20.

VI. Цикл моніторингу та основні етапи проведення

Моніторинг проводиться періодично за такими циклами:

I цикл - 2023-2024 навчальний рік;

II цикл - 2024-2025 навчальний рік;

III цикл - 2025-2026 навчальний рік.

Основні етапи проведення моніторингу. Моніторинг передбачає такі етапи:

- визначення мети та завдань моніторингу;
- розроблення інструментарію моніторингу;
- формування вибірки дослідження (заклади загальної середньої освіти, які беруть участь у моніторингу);
- проведення онлайн-опитування вчителів, батьків, учнів;
- проведення інтерв'ю керівників закладів освіти, засновників закладів освіти;
- здійснення спостереження за освітнім середовищем, навчальними заняттями;
- вивчення документації закладу освіти (освітня програма, плани підвищення кваліфікації вчителів, стратегія закладу освіти, вхідна/вихідна документація);
- аналіз та узагальнення результатів моніторингу;
- підготовка і оприлюднення звітів за результатами моніторингу;
- оприлюднення рекомендацій за результатами моніторингу.

VII. Інструменти, що будуть застосовані під час моніторингу

1. Для опитування учасників моніторингу використовуються три типи анкет та два типи переліку питань для інтерв'ю:

- 1) анкета для вчителів;
- 2) анкета для батьків;
- 3) анкета для учнів/учениць;
- 4) перелік питань для інтерв'ю керівників закладів освіти;
- 5) перелік питань для інтерв'ю засновників закладів освіти.

2. Для здійснення спостереження будуть використовуватися дві форми:

- 1) форма спостереження за освітнім середовищем;
- 2) форма спостереження за навчальними заняттями.

3. Для здійснення вивчення документації буде використовуватися форма вивчення документації.

Інформація, зібрана у процесі дослідження, може бути використана з дослідницькою метою. Неперсоніфіковані результати дослідження можуть бути опубліковані.

VIII. Проведення опитування (анкетування, інтерв'ю) учасників моніторингу

Опитування учасників моніторингу проводиться:

- 1) відповідно до норм і вимог (Порядку проведення моніторингу якості освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16 січня 2020 року № 54; нормативно- правових актів з питань організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти);
- 2) у терміни, визначені графіком відповідного циклу моніторингу;

- 3) у закладах загальної середньої освіти, які визначені відповідно до вибірки дослідження.

ІХ. Проведення спостереження та вивчення документації

Спостереження та вивчення документації проводиться:

- 1) відповідно до норм і вимог (Порядку проведення моніторингу якості освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16 січня 2020 року № 54; нормативно- правових актів з питань організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти);
- 2) у терміни, визначені графіком відповідного циклу моніторингу;
- 3) у закладах загальної середньої освіти, які визначені відповідно до вибірки дослідження.

Х. Визначення результатів моніторингу

Обробка та узагальнення результатів моніторингу здійснюється на основі даних статистично-математичної обробки результатів анкетування, інтерв'ю, форм спостереження, а також зіставлення результатів, які не можуть бути опрацьовані з використанням математичної обробки.

Інформування про результати моніторингу здійснюється шляхом оприлюднення інформаційно-аналітичних звітів на сайті Державної служби якості освіти України та на сайті засновника.

**Графік проведення моніторингу в 2023/2024 н. р.
та узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Розроблення інструментарію	УДСЯО у Вінницькій області	15.11.2023
2.	Вибірка закладів	УДСЯО у Вінницькій області	30.11.2023
3.	Проведення інтерв'ю із керівниками та засновниками закладів освіти	УДСЯО у Вінницькій області	31.12.2023
4.	Проведення онлайн-анкетування	УДСЯО у Вінницькій області	29.02.2024
5.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження першого циклу	УДСЯО у Вінницькій області	30.04.2024
6.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами першого циклу моніторингу	УДСЯО у Вінницькій області	15.05.2024

**Графік проведення моніторингу в 2024/2025 н. р.
та узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення спостереження за освітнім середовищем	УДСЯО у Вінницькій області	01.11.2024
2.	Проведення онлайн-анкетування	УДСЯО у Вінницькій області	28.02.2025
3.	Проведення спостереження за навчальними заняттями	УДСЯО у Вінницькій області	30.04.2025
4.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження другого циклу	УДСЯО у Вінницькій області	15.06.2025
5.	Оприлюднення звіту і рекомендацій за результатами другого циклу моніторингу	УДСЯО у Вінницькій області	30.06.2025

**Графік проведення моніторингу в 2025/2026 н.р.
та узагальнення його результатів**

№	Заходи	Відповідальні	Термін виконання
1.	Проведення спостереження (за навчальними заняттями/освітнім середовищем)	УДСЯО Вінницькій області	у31.12.2025
2.	Проведення онлайн-опитування (анкетування/інтерв'ю)	УДСЯО Вінницькій області	у28.02.2026
3.	Аналіз та узагальнення результатів дослідження третього циклу	УДСЯО Вінницькій області	у15.06.2026
4.	Оприлюднення звіту за результатами третього циклу моніторингу	УДСЯО Вінницькій області	у30.06.2026
5.	Оприлюднення узагальненого звіту за результатами моніторингу	УДСЯО Вінницькій області	у01.08.2026
6.	Оприлюднення рекомендацій за результатами моніторингу	УДСЯО Вінницькій області	у01.10.2026

Начальник відділу моніторингу,
позапланового контролю та взаємодії
з органами місцевого самоврядування
управління Державної служби якості освіти
у Вінницькій області

Інна КОСАЧ